

3054

Vonnisnummer 2018/ 524
Repertoriumnummer 2018/ 1123
Datum van uitspraak 23.02.2018
Rolnummer 17/1379/A

Uitgifte

Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
op €	op €	op €

Niet aan te bieden aan de ontvanger

**Rechtbank van eerste aanleg
Limburg,
afdeling Tongeren**

Eindvonnis derde B kamer

Aangeboden op
Niet te registreren

INZAKE

- eisers -

Ter zitting vertegenwoordigd door 28

EN

, in eigen naam en in zijn hoedanigheid van wettelijke
vertegenwoordiger van zijn minderjarig kind , wonende te
 keuze van woonplaats doende op het adres van

- vrijwillig tussenkomende partij -

TEGEN

HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS, krachtens art. 3 van het bijzonder decreet van 14.07.1998 een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid, met maatschappelijke zetel te 1000 Brussel, Willebroekkaai 36, vertegenwoordigd door de algemeen directeur van Scholengroep 14 Maasland, [redacted], met kantoor te 1050 Brussel, Louizelaan 99, [redacted] 12, keuze van woonplaats doende op het adres van mr. [redacted] [redacted] 1050 Brussel, Louizelaan 99, [redacted]

- verweerster -

Ter zitting vertegenwoordigd door mr. Veronique DEBTRY, [redacted] Karel GILIS WHERF 1000 [redacted] mr. Bert MARTEL, advocaten te 1050 Brussel, Louizelaan 99, [redacted]

EN INZAKE

[redacted] in eigen naam en in zijn hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordiger van zijn minderjarig kind [redacted], wonende te [redacted] Maasmechelen, Bosgraaf 2, keuze van woonplaats doende op het adres van mr. [redacted] [redacted] 2018 Antwerpen, Oostenstraat 18 [redacted] 1,

- vrijwillig tussenkomende partij -

Ter zitting vertegenwoordigd door msr. [redacted] [redacted] 1,

1. Procedure

Bij dagvaarding betekend op 30.06.2017 vorderen eisers alvorens recht te doen, met toepassing van art. 19, derde lid Ger.W., na korte debatten overeenkomstig art. 735§2, tweede lid Ger.W., te horen bevelen het onderdeel 3 van deel 1 van het schoolreglement van de scholengroep Maasland 14 buiten toepassing te laten voor zover dit binnen de scholen Atheneum Maasland – Campus Maasmechelen en Nikola Tesla Middenschool een verbod op levensbeschouwelijke kentekens instelt voor eisers; bijgevolg voor recht te zeggen dat vijfde eiseres en de kinderen van de overige eisers hun hoofddoek mogen dragen in de scholen Atheneum Maasland – Campus Maasmechelen en Nikola Tesla Middenschool in afwachting van een einduitspraak in deze zaak.

Deze vordering werd afgewezen door de voorzitter op de terechtzitting van 24.07.2017 en partijen zijn conclusietermijnen overeengekomen.

Ten gronde vorderen eisers te horen zeggen voor recht dat het verbod op het dragen van religieuze kentekens zoals ingevoerd in het schoolreglement van Scholengroep 14 Maasland onwettig is, want strijdig met de grondwettelijk en verdragsrechtelijk gewaarborgde

godsdienstvrijheid; dienvolgens vast te stellen dat verweerster, in de persoon van de Raad van Bestuur van de Scholengroep 14 Maasland, ertoe gehouden is om hun bekrachtiging van het schoolreglement van de scholen Atheneum Maasland (campus Maasmechelen) en de Nikola Tesla middenschool (Maasmechelen) in te trekken voor zover die betrekking heeft op het verbod op religieuze tekens zoals opgenomen in onderdeel 3 van deel 1 van de schoolreglementen, onder verbeurte van een dwangsom van 500 euro per dag startend vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen vonnis; verweerster, in de persoon van de directeurs van de scholen Atheneum Maasland (Campus Maasmechelen) en de Nikola Tesla middenschool (Maasmechelen), te bevelen om het schoolreglement in hun respectieve scholen aan te passen door de schrapping van het verbod op religieuze tekens zoals opgenomen in onderdeel 3 van deel 1 van de schoolreglementen, onder verbeurte van een dwangsom van 500 euro per dag startend vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen vonnis; daarop aansluitend, verweerster, in de persoon van de Raad van Bestuur van de Scholengroep 14 Maasland, te verplichten die aangepaste schoolreglementen goed te keuren onder verbeurte van een dwangsom van 500 euro per dag, startend na een termijn van twee weken na de opstelling van de geamendeerde schoolreglementen door de directeurs; in subsidiaire orde, te horen vaststellen dat het verbod op religieuze tekens zoals opgenomen in onderdeel 3 van deel 1 van de schoolreglementen van de scholen Atheneum Maasland (Campus Maasmechelen) en de Nikola Tesla middenschool (Maasmechelen) buiten toepassing wordt gelaten ten aanzien van eisers en dienvolgens verweerster, in de persoon van de Scholengroep 14 Maasland, te bevelen om vijfde eiseres en de kinderen van de overige eisers met hun hoofddoek naar school te laten gaan, onder verbeurte van een dwangsom van 500 euro per dag startend vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen vonnis; in elk geval verweerster te horen veroordelen tot betaling aan eisers van de kosten van het geding, inbegrepen de rolrechten, de dagvaardingskost evenals de rechtsplegingsvergoeding en het uit te spreken vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande elk verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het recht tot kantonnement.

Bij conclusie neergelegd op 25.09.2017 doen eisers eisaanpassing en vorderen zij voor wat betreft derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers geen rechtsherstel in natura, doch wel de veroordeling van verweerster tot betaling van een vergoeding voor morele schade van 1 euro.

Bij verzoekschrift neergelegd op 24.11.2017 is de heer [REDACTED] vrijwillig in het geding tussen gekomen.

De zaak werd behandeld op de zitting van 19.01.2018, waarop Nederlands werd gesproken.

Partijen hebben elk syntheseconclusies en een dossier met overtuigingsstukken neergelegd.

2. Feiten

Vijfde eiseres en de kinderen van de overige eisers lopen school in het Atheneum Maasland, campus Maasmechelen (thans het GO! Maxwell) of de Nikola Tesla middenschool.

Beide scholen maken deel uit van de Scholengroep 14 Maasland van het gemeenschapsonderwijs.

Het gemeenschapsonderwijs is het officieel onderwijs dat georganiseerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap.

Op 11.09.2009 besliste de Raad van het gemeenschapsonderwijs, die optreedt als centraal inrichtende macht, om, bij wijze van algemene beleidslijn, het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens door leerlingen, cursisten en personeelsleden te verbieden in al de instellingen van het gemeenschapsonderwijs, behoudens tijdens de levensbeschouwelijke vakken.

Tegen deze beslissing van 11.09.2009 werden verschillende beroepen ingesteld bij de Raad van State. Na hieróver eerst het Grondwettelijk Hof te hebben ondervraagd heeft de Raad van State uiteindelijk de beroepen tegen de beslissing van de Raad van het gemeenschapsonderwijs van 11.09.2009 verworpen. Volgens de Raad van State is de beslissing van de Raad van het gemeenschapsonderwijs slechts op te vatten als een interne, voorbereidende instructie die het gemeenschapsonderwijs nog te gelegener tijd dient te implementeren en dus niet als een ontvankelijk aanvechtbare administratieve rechtshandeling.

Op 01.02.2013 heeft de Raad van het gemeenschapsonderwijs vervolgens beslist om de omzendbrief 2013/1/omz. inzake het verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens goed te keuren met het oog op de verdere implementatie van het verbod in de schoolreglementen en in het personeelsbeleid van de scholen van het gemeenschapsonderwijs.

Rekening houdend met hogervermelde omzendbrief besloot de Raad van Bestuur van de Scholengroep 14 op 28.02.2013 om een verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens in te voeren met ingang van 01.09.2013.

Het schoolreglement werd hiertoe aangepast als volgt:

“Dit deel handelt over het dragen van levensbeschouwelijke kentekens door leerlingen. Dit kan gaan van een hoofddoek tot een kruisteken dat duidelijk zichtbaar is.

Als school hebben we gekozen voor een overgangsregeling (uitdoofbeleid):

- *Nieuw ingeschreven leerlingen mogen geen levensbeschouwelijke kentekens (LBK) dragen.*
- *Leerlingen die in het schooljaar 2012-2013 of vroeger ingeschreven zijn aan onze school, mogen eventuele LBK blijven dragen tot zij hun studieloopbaan aan onze school beëindigen. Dit op voorwaarde dat zij onafgebroken ingeschreven zijn in onze school.*

De school controleert de naleving van dit verbod en kan bij vaststelling van overtreding een sanctie opleggen overeenkomstig het orde- en tuchtreglement. Op de stageplaatsen worden er geen levensbeschouwelijke kentekens gedragen.”

Vijfde eiseres en de dochters van de overige eisers zijn gelovige en praktiserende moslimleerlingen. Zij stellen dat hoger vermeldde passage uit het schoolreglement hen verhindert om hun hoofddoek te dragen tijdens de schooluren en dit in weerwil van hun diepe persoonlijke overtuiging.

In oktober 2016 hebben eisers en een aantal andere ouders een brief met bijgevoegde petitie aan de algemeen directeur overhandigd waarin zij zich verzetten tegen het verbod op het dragen van een hoofddoek in het Atheneum Maastrand (thans het GO! Maxwell).

De raadsman van eisers heeft de algemeen directeur en de leden van de raad van bestuur op 22.12.2016 aangetekend in gebreke gesteld. Hij stelt dat de bewuste verbodsbepaling uit het schoolreglement niet verenigbaar is met het grondwettelijk gewaarborgd recht op onderwijs, in samenlezing met de godsdienstvrijheid, de vrijheid van meningsuiting en het verbod op discriminatie op grond van geloof- en levensbeschouwing.

De algemeen directeur repliceert per schrijven van 19.01.2017 dat eisers bij aanvang van het schooljaar het schoolreglement en het pedagogisch project van het gemeenschapsonderwijs hebben aanvaard. Het is niet mogelijk om het schoolreglement in de loop van een schooljaar te wijzigen. Wel zal de Raad van het gemeenschapsonderwijs onderzoeken in welke mate het verbod al dan niet zal worden gehandhaafd naar de toekomst toe.

Op 30.06.2017 zijn eisers overgegaan tot dagvaarding teneinde de schrapping van het verbod op religieuze tekens zoals opgenomen in het schoolreglement te horen bevelen.

3. Beoordeling

1. Ontvankelijkheid

De dochter van derde en vierde eisers, evenals vijfde eiseres hebben inmiddels hun opleiding aan het Atheneum Maasland (thans het GO! Maxwell) afgerond.

Daarnaast volgt ook de dochter van zesde en zevende eisers niet langer les aan het Atheneum Maasland (thans het GO! Maxwell).

Verweerster stelt dat derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers derhalve niet langer over het vereiste belang beschikken om een rechtsvordering in te stellen (art. 17 en 18 Ger.W.).

De rechtbank stelt vast dat derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers hun vordering in de loop van de procedure hebben gewijzigd. Zij vorderen niet langer rechtsherstel in natura, doch wel de veroordeling van verweerster tot betaling van 1 euro morele schadevergoeding.

Het belang dat krachtens art. 17 en 18 Ger.W. vereist is voor de toelaatbaarheid van een rechtsvordering kan bestaan in een moreel belang (zie ook Cass. 18 december 1980, *Arr. Cass.* 1980-81, 447 en Cass. 7 januari 2013, AR S110024F, concl. J. Genicot).

Verweerster betwist dat derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers door het verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens enige morele schade hebben geleden.

De procespartij die beweert houder te zijn van een subjectief recht, ook al wordt dat recht betwist, heeft het vereiste belang opdat zijn vordering ontvankelijk kan worden verklaard. Het onderzoek van het bestaan en de omvang van het subjectief recht dat die partij aanvoert, houdt geen verband met de ontvankelijkheid maar met de gegrondheid van de vordering (zie ook Cass. 23 februari 2012, *R.W.* 2012-13, 1106).

Verweerster handhaaft haar exceptie van niet-ontvankelijkheid wegens gebrek aan vertegenwoordigingsbevoegdheid in hoofde van [REDACTED] en [REDACTED] niet langer, aangezien eisers hebben aangetoond dat het ouderlijk gezag over [REDACTED] exclusief door achttiende eiseres wordt uitgeoefend en aangezien de vader van [REDACTED] vrijwillig in de procedure is tussengekomen.

De vordering van eisers is ontvankelijk.

2. Bevoegdheid

Het wordt niet betwist dat de burgerlijke rechtbank materieel bevoegd is om te oordelen over een beweerde schending van een subjectief recht.

Verweerster beweert dat de vordering van eisers niet gebaseerd is op de schending van een subjectief recht, doch wel vanuit politiek-activistische redenen is ingegeven. Verweerster brengt echter van deze bewering geen enkel bewijs bij. Bovendien betreft deze betwisting de grond van de zaak.

De territoriale bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg Limburg, afdeling Tongeren, staat evenmin ter discussie.

3. De grond van de zaak

a.

Verweerster stelt dat eisers op de hoogte waren van het geldend verbod op het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens en dat zij de bewuste schoolreglementen met kennis van zaken hebben ondertekend.

In een school van het gemeenschapsonderwijs is de relatie tussen school en leerling reglementair van aard.

Een akkoordverklaring met het schoolreglement is enkel een formele voorwaarde voor de inschrijving, houdt geen afstand in van enig vorderingsrecht en impliceert dan ook enkel het engagement tot naleving ervan, onverminderd het gebruik van de ter beschikking staande rechtsmiddelen en in afwachting van een uitspraak over de wettigheid door de bevoegde rechter.

De ondertekening van het schoolreglement impliceert derhalve niet dat eisers thans geen vordering meer zouden kunnen stellen, noch dat zij zich akkoord hebben verklaard met het verbod op het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens.

b.

Volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens is een persoon die beweert dat een welbepaalde handeling (zoals het dragen van een hoofddoek) behoort tot haar godsdienstvrijheid, niet verplicht om aan te tonen dat zij die handeling stelt om een verplichting na te leven die de bedoelde godsdienst voorschrijft (zie Europees Hof voor de rechten van de mens, S.A.S. t/Frankrijk, 1. juli 2014, §§ 55-56 en de verwijzingen aldaar).

Om deze reden mogen eisers zich als gelovige en praktiserende moslims wat het dragen van de hoofddoek betreft beroepen op de bescherming hen geboden door artikel 9 EVRM:

“1. Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als privé zijn

godsdienst te belijden of overtuiging tot uitdrukking te brengen in erediensten, in onderricht, in praktische toepassing ervan en in het onderhouden van geboden en voorschriften.

2. De vrijheid zijn godsdienst te belijden of overtuiging tot uiting te brengen kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

Het verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens in het schoolreglement van het Atheneum Maasland (thans het GO! Maxwell) en de Nikola Tesla middenschool vormt een inmenging in de godsdienstvrijheid van eisers, meer bepaald hun vrijheid om hun godsdienst in het openbaar te belijden.

De vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst, die in artikel 9 EVRM verankerd is, is één van de grondslagen van een democratische samenleving als bedoeld in het EVRM. In zijn religieuze dimensie is deze vrijheid één van de meest vitale elementen voor de identiteit van de gelovigen en van hun voorstelling van het leven, maar ze is ook een kostbaar goed voor atheïsten, agnostici, sceptici en onverschilligen. Het pluralisme, onlosmakelijk verbonden met een democratische samenleving, die moeizaam werd bereikt doorheen de eeuwen, hangt ervan af (zie Europees Hof voor de rechten van de mens, S.A.S. t/Frankrijk, 1 juli 2014, § 124 en de verwijzingen aldaar).

Die vrijheid om zijn godsdienst in het openbaar te belijden is niet absoluut en mag worden onderworpen aan de beperkingen die artikel 9.2 EVRM toelaat, namelijk “die bij de wet zijn voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen”. Bovendien kan een inmenging in de godsdienstvrijheid, voor zover ze nodig is in een democratische samenleving, alleen aanvaard worden wanneer de bestreden maatregel in verhouding staat tot dat rechtmatig doel.

De legitieme doelstellingen, opgesomd in artikel 9.2 EVRM en volgens dewelke het belijden van een godsdienstige overtuiging mag worden beperkt, moeten restrictief worden geïnterpreteerd en zijn exhaustief (zie Europees Hof voor de rechten van de mens, S.A.S. t/Frankrijk, 1 juli 2014, § 113 en de verwijzingen aldaar).

De doelstelling om gelijke onderwijskansen te bieden aan eenieder wordt niet uitdrukkelijk vermeld in artikel 9.2 EVRM, doch de Raad van State oordeelde in haar arrest van 14 oktober 2014 dat deze doelstelling in principe onder “de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen valt”.

De Raad van State oordeelde echter in datzelfde arrest van 14 oktober 2014 dat het recht van de ouders om passend onderwijs te kiezen voor hun kinderen, volgens wat zij legitiem mogen verwachten van het neutraal onderwijs dat het gemeenschapsonderwijs verstrekt, niet het recht omvat te mogen eisen dat hun kinderen niet geconfronteerd worden met levensbeschouwelijke kentekens van andere leerlingen. Dit zou enkel het geval zijn indien de bewuste kentekens ostentatief worden gedragen als een daad van agressie of om druk uit te oefenen, om een reactie

te provoceren, uit indoctrinatie, proselitisme of voor propagandadoeleinden en ze aldus van aard zijn om de overtuigingen van de andere te ondermijnen.

Ook het Grondwettelijk Hof heeft reeds geoordeeld dat uit de grondwettelijk gewaarborgde keuzevrijheid van de ouders voor de overheid ook de verplichting voortvloeit om het gemeenschapsonderwijs op dusdanige wijze te organiseren dat de positieve erkenning en waardering van de verscheidenheid van meningen en houdingen er niet in het gedrang komt (GwH 15 maart 2011, nr. 40/2011, B.9.5).

Verweerster verwijst naar de noodzaak tot het bekomen van een gezonde “sociaal-culturele mix”. In de beslissing van de Raad van Bestuur van scholengroep 14 om het algemeen verbod op het dragen van levensbeschouwelijke tekens zoals voorzien in de omzendbrief te implementeren wordt inderdaad verwezen naar het feit dat het bestuur het opportuun acht om levensbeschouwelijke tekens te verbieden met het oog op een gezonde mix.

De Raad van State oordeelde echter in het arrest van 14 oktober 2014 dat de mogelijk achterliggende, verholde reden voor sommige scholen om de vorming van zogenaamde concentratiescholen tegen te gaan geen legitiem motief vormt om, door middel van een verbod op levensbeschouwelijke kentekens dat in feite vooral moslimmeisjes treft, indirect de inschrijving van leerlingen van een bepaalde achtergrond te ontmoedigen.

Verweerster beroept zich tenslotte op de vereiste van neutraliteit van het door de overheid ingerichte onderwijs.

De verplichting die op het gemeenschapsonderwijs rust om neutraal onderwijs te verschaffen, is minstens erop gericht om de keuzevrijheid te waarborgen van de leerlingen en hun ouders. Die keuzevrijheid houdt in dat de ouders voor hun kinderen het onderwijs kunnen kiezen dat het meest met hun levensopvatting overeenstemt en om die keuzevrijheid te waarborgen, richt de gemeenschap neutraal onderwijs in dat de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen in acht neemt (GwH 15 maart 2011, nr. 40/2011, B.7.3).

Waar de neutraliteit als een regel van de werking van de openbare dienst op te vatten is jegens de leerkrachten als overheidspersoneel en verstrekkers van onderwijs, ligt dit anders wat de leerlingen betreft. Daar dient nog steeds onderzocht of de wijze waarop de neutraliteit wordt opgevat en concreet ingevuld past in de doelstelling om de openbare orde of de rechten en de vrijheden van anderen te beschermen.

c.

De Raad van State heeft niet principieel geoordeeld dat een veralgemeende regel steeds verboden is en enkel individuele maatregelen geacht kunnen worden met artikel 9 EVRM in overeenstemming te zijn.

Alhoewel de pertinentie- en de proportionaliteitsvereisten ervoor pleiten dat zulk een veralgemeend optreden in principe strikt gebonden blijft aan de instelling of de instellingen waar effectief een problematiek rijst, neemt de Raad van State aan dat op een kantelpunt kan worden gekomen waardoor, bijvoorbeeld om redenen zoals het verdringingseffect, segregatie

en gelijke onderwijskansen, een veralgemening van het verbod onvermijdelijk is. Met andere woorden, een veralgemeend verbod is niet uit zichzelf absoluut onverenigbaar met artikel 9 EVRM.

Een beperkend optreden is daarenboven niet enkel toegelaten bij reeds gerezen conflicten. Het mag ook beogen toekomstige problemen te verhelpen, voor zover die toekomstige problemen zeker en vaststaand zijn en niet louter hypothetisch.

De rechtsvraag is aldus niet of verweerster een algemeen verbod mag invoeren als algemene beleidslijn, maar wel of dit in de voorliggende concrete omstandigheden tegemoetkomt aan de voorwaarden van artikel 9.2 EVRM.

In dat verband volgt uit de rechtspraak van het EHRM dat nauwgezet erop moet worden toegezien of dit keerpunt is bereikt. Immers, de plicht tot neutraliteit en onpartijdigheid die op de overheid rust, mag niet in de eerste plaats zo worden opgevat dat ze de overheid ertoe noopt om de oorzaak van religieuze spanningen weg te nemen door het pluralisme uit te schakelen, maar wel om ervoor te zorgen dat de concurrerende groeperingen elkaar leren tolereren (zie Europees Hof voor de rechten van de mens, S.A.S. t/Frankrijk, 1 juli 2014, § 127).

Het volstaat derhalve niet dat de redenen die verweerster doet gelden in abstracto legitiem zijn in de zin van art. 9.2 EVRM. Voor elk van deze redenen dient hun bestaan en juistheid immers concreet te worden aangetoond, wat inhoudt dat ze effectief door bewijsstukken dienen gestaafd te worden en niet louter het resultaat mogen zijn van giswerk en speculatie.

De rechtbank dient vast te stellen dat in onderhavig geval de maatregel uitsluitend werd ingevoerd ter wille van de algemene beleidsopvatting van het gemeenschapsonderwijs, die de scholengroep zich eigen heeft gemaakt.

Er was geen concrete aanleiding of probleemsituatie in de kwestieuze scholen die aanleiding gaf tot de bewuste verbodsbepaling.

Uit geen enkel bijgebracht stuk blijkt dat een voldoende significant aantal leden van de moslimgemeenschap de orde in de scholen zou verstoren of dat meisjes onder morele druk zouden gezet worden om de hoofddoek te dragen.

Er wordt evenmin aangetoond dat er sprake zou zijn van proselitisme, van segregatie of van het hypothekeren van de onderwijskansen van de leerlingen.

Overigens is het aan de moslimleerlingen die reeds in het schooljaar 2012-2013 of vroeger ingeschreven waren aan de desbetreffende scholen wel toegestaan de hoofddoek te dragen en werd er in februari 2018 op smartschool verduidelijkt dat er geen controle zou zijn van het verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens op de speelplaats, hetgeen eveneens impliceert dat er zich geen concrete problemen stelden voor wat betreft het dragen van de hoofddoek.

Er ligt derhalve geen enkele indicatie voor dat er in het Atheneum Maasland (thans GO! Maxwell) en/of in de Nikola Tesla middenschool daadwerkelijk sprake was of is van een concrete problematische situatie die een totaal verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens noodzakelijk maakt.

De verwijzingen door verweerster naar een recente problematiek in een school te Dendermonde is uiteraard niet relevant voor de beoordeling van huidig geschil.

Het is derhalve niet aangetoond dat het algemeen verbod in onderhavig geval beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte.

d.

Eisers stellen dat verweerster eveneens een buitencontractuele fout heeft begaan in de zin van art. 1382 B.W.

Eisers stellen dat “verweerster zich terdege bewust is van de arresten van de Raad van State en toch moedwillig beslist om hieraan geen uitvoering te geven en het manifest onwettig algemeen verbod handhaaft”.

Een onwettige overheidsbeslissing is niet per definitie foutief in de zin van artikel 1382 B.W.

Een administratieve overheid die de onwettige handeling of beslissing heeft toegepast, begaat enkel een quasi-delictuele fout indien die onwettigheid voortvloeit uit de schending van een wettelijke of reglementaire norm die aan de overheid een welbepaalde verplichting oplegt (zie ook Cass. 19 december 1980, *RW* 1981-82, 1061-1076; Cass. 13 mei 1982, *JT* 1982, 772-784; Cass. 21 december 2001, *RW* 2003-04, 1061, noot; Cass. 26 maart 2004, *JT* 2004).

In zijn arresten heeft het Hof van Cassatie geëxpliciteerd dat de onwettigheid en de fout slechts samenvallen wanneer de onwettigheid voortvloeit uit de miskennis van een rechtsnorm die aan de betrokken overheid een welbepaald gedrag oplegt of verbiedt.

Wanneer de overheid niet aan dergelijke rechtsnorm is onderworpen, moet haar gedrag worden getoetst aan de hand van het criterium van de normaal zorgvuldige overheid.

In dat geval kan de aansprakelijkheid slechts voortvloeien uit een onzorgvuldige gedraging van de overheid, hetgeen geval per geval moet worden onderzocht, en kan er niet automatisch tot de eenheid tussen fout en vernietiging worden besloten (zie o.m. Cass. 25 oktober 2004, *R.W.* 2006-07, 1485; *NjW* 2004, 1318, noot I. BOONE; *JLMB* 2005, 207, noot D. DE ROY; Cass. 21 december 2007, *TBP* 2009, 551; Cass. 25 april 2008, *RW* 2011-12, 267).

In onderhavig geval is er geen fout aangetoond in hoofde van verweerster.

Verweerster was immers niet gebonden door de arresten van de Raad van State die betrekking hadden op de schoolreglementen van de Middenschool 1 te Sint-Truiden en de Middenschool te Dendermonde.

e.

Verweerster stelt dat er sprake is van rechtsmisbruik vermits eisers hun recht op godsdienstvrijheid zouden uitoefenen op een wijze die niet in verhouding staat met het geringe voordeel dat zij voor zichzelf wensen te behalen.

Hoger werd reeds geoordeeld dat verweerster niet aantoonde dat eisers uitsluitend worden gemotiveerd door politiek-activistische beweegredenen. Ook kan van eisers niet worden verwacht dat zij op zoek zouden gaan naar een school waar het verbod op het dragen van religieuze kentekens niet zou gelden.

Bovendien werd hoger reeds geoordeeld dat het recht van ouders om passend onderwijs te kiezen voor hun kinderen, volgens wat zij legitiem mogen verwachten van het neutraal onderwijs dat het gemeenschapsonderwijs verstrekt, niet het recht omvat te mogen eisen dat hun kinderen niet geconfronteerd worden met levensbeschouwelijke kentekens van andere leerlingen.

Er is derhalve geen sprake van enig misbruik van recht in hoofde van eisers.

f.

Eisers vragen in hoofde de Raad van Bestuur van Scholengroep 14 Maasland op te leggen hun bekrachtiging van het schoolreglement in te trekken voor zover deze betrekking heeft op het verbod op religieuze tekens en de directeurs te verplichten om hun schoolreglementen aan te passen door de schrapping van het verbod op religieuze tekens.

Er is geen sprake van een gebonden bevoegdheid in hoofde van verweerster, zoals eisers onterecht voorhouden. Het behoort tot de bevoegdheid van de betrokken directeurs om schoolreglementen uit te vaardigen en tot de bevoegdheid van de raad van bestuur om deze te bekrachtigen. Daarbij dient opgemerkt te worden dat hoger reeds werd beslist dat een veralgemeend verbod niet uit zichzelf absoluut onverenigbaar is met artikel 9 EVRM. Deze rechtbank kan derhalve haar beoordeling niet in de plaats stellen van deze van de administratieve overheid.

De op grond van artikel 159 Gw. door de burgerlijke rechter verleende uitspraak geldt overigens slechts inter partes. Dit impliceert dat de rechtbank de kwestieuze passage uit het schoolreglement enkel niet van toepassing kan verklaren op eisers. De algehele schrapping van de kwestieuze passage uit het schoolreglement kan niet worden bevolen. Een dwangsom is evenmin aan de orde.

De rechtbank besluit dus dat het algemeen verbod op het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens, in de versie zoals die thans is opgenomen in het schoolreglement van het Atheneum Maasland (thans het GO! Maxwell) en de Nikola Tesla middenschool, onverenigbaar is met art. 9 EVRM. en buiten toepassing dient gelaten te worden ten aanzien van eerste, tweede, achtste tot en met negentiende eisers en de vrijwillig tussenkomende partij op grond van art. 159 Gw.

Vermits er geen buitencontractuele fout en geen morele schade is aangetoond is de vordering van derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers tot het bekomen van een schadevergoeding van 1 euro ongegrond.

g.

Krachtens artikel 1397 Ger.W. zijn rechterlijke uitspraken in principe uitvoerbaar bij voorraad. De rechter kan echter van dit principe afwijken bij een met bijzondere redenen omklede beslissing.

Het principiële karakter en het belang van de zaak verantwoorden het bevelen van de niet uitvoerbaarheid bij voorraad van onderhavig vonnis.

4. Kosten

Verweerster wordt als in het ongelijk gestelde partij veroordeeld tot betaling van de kosten van het geding.

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van talen in gerechtszaken.

OM DEZE REDENEN

De rechtbank, die uitspraak doet in eerste aanleg en op tegenspraak;

Verklaart de vordering van eerste, tweede, achtste tot en met negentiende eisers en de vrijwillig tussenkomende partij ontvankelijk en deels gegrond.

Zegt voor recht dat het verbod op het dragen van zichtbare levensbeschouwelijke kentekens zoals opgenomen in onderdeel 3 van deel 1 van de schoolreglementen van de scholen Atheneum Maasland (thans GO! Maxwell) en de Nikola Tesla middenschool buiten toepassing wordt gelaten ten aanzien van eerste, tweede, achtste tot en met negentiende eisers en de vrijwillig tussenkomende partij op grond van art. 159 Gw.

Verklaart de vordering van derde, vierde, vijfde, zesde en zevende eisers ontvankelijk doch ongegrond.

Veroordeelt verweerster tot betaling van de kosten van het geding, door de rechtbank vereffend op 2.546,26 euro kosten dagvaarding en rolrechten en 1.440 euro rechtsplegingsvergoeding in hoofde van eisers.

Verklaart onderhavig vonnis niet uitvoerbaar bij voorraad.

Aldus gevonnist en uitgesproken in openbare zitting in het gerechtsgebouw te Tongeren op 23 februari 2018.

Aanwezig:

██████████, afdelingsvoorzitter, voorzitter van de 3B kamer
██████████, ondervoorzitter
██████████, rechter en
██████████, griffier.

